

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. VII. Convelluntur fundamenta scientiæ mediæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

individuum actus mali & peccaminosi, in quo interdum reperitur quaedam malitia distincta, ab illa quae illi convenit ex sua ratione specifica & essentiali: puta malitia quae sumitur ex intentione actus, vel ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem: si standum sit illorum principiis, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam & deformitatem, ad quam seipsam non determinat; & consequenter illum esse causam & authorem peccati. Has rationes fultius prosequemur Tractatu sequenti, quando agemus de divinis decretis, & praedestinationibus. Alia verò inconvenientia quae sequuntur ex scientia media, & ad mysterium praedestinationis spectant, in Tractatu de praedestinatione exponuntur.

Disp. 3.
art. 3.
§. 3.

Disp. 4.
art. 1.

ARTICULUS VII.

Convelluntur fundamenta scientiae mediae?

Multi ex Recentioribus, magno labore & Apparatu congerunt, & accumulunt plurima Scripturae, & Sanctorum Patrum testimonia, ad probandum dari in Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; ut videri potest apud Suarezem, Ruizium, Martinum; aliosque Societatis Theologos. Verum inutiliter laborant, in probatione ejus rei quam non negamus, & punctum difficultatis hujus celeberrimae quaestionis nequaquam attingunt. Nam, ut initio praecedentis disputationis ostendimus, parva aut ferè nulla, apud Thomistas est difficultas, & controversia, de cognitione horum futurorum; sed tantum de modo illius, seu de medio in quod fundatur. Queritur enim, an cognoscantur ante omne decretum Dei liberum, in eorum veritate objectiva, vel in comprehensione liberi arbitrii creati, aut solum in ipso decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato? Totum ergo argumentorum pondus, contra necessitatem hujus decreti librandum est.

§. I.

solvitur praecipua obiectio, petita ex verbis Christi Matthaei 11. Va tibi Corozain &c. seu ex comparatione Judaeorum cum Tyrus.

EX hoc Scripturae testimonio desumunt Adversarii argumentum, quod valde extollunt & magnificant, ac *lydium lapidem* appellant. Sic enim arguunt. Deus cognovit infallibiliter Tyrorum conversionem futuram, sub conditione miraculorum Christi: At illam non cognovit in decreto efficaci & praedeterminante: Ergo eam cognovit antecedenter ad tale decretum, per scientiam mediam. Major constat ex dictis initio praecedentis disputationis, ubi ostendimus, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. Minor autem probatur. In hoc testimonio continetur nos simplex praedictio, sed ob jurgatio incredulitatis Judaeorum; non absolute, sed comparative ad Gentiles, qui eidem miraculis visis, magna poenitentiae signa dedissent: At ob jurgatio illa, saltem ut comparativa, foret injusta, si poenitentia Gentilium in statu conditionato fuisset à Deo cognita in decreto efficaci: Ergo talis poenitentia non fuit à Deo cognita in decreto efficaci. Major est evidens, Minor probatur. Illa increpatio est injusta, cui potest adhiberi justa responsio: At si Deus decrevisset Gentiles praedeterminare ad poenitentiam, ex hypothese praedicationis Christi, possent Judaei justam adhibere responsionem, scilicet,

idèd nos poenitentiam non egimus, visis miraculis Christi, quia non habuisti illud efficax decretum erga nos, quod habuisti erga Gentiles; & si habuisses illud, nos quoque poenitentiam egissemus: Ergo talis increpatio fuisset injusta.

Confirmatur primò: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse aequalitas inter extremae comparationis: unde increparetur injustè unus servus praeter alios, eò quòd unus mille argenteos recipiens, fuisset alios mille lucratus; & alter centum accipiens, non fuisset lucratus mille. Item injustè increparetur miles malè armatus, exemplo alterius armis validioribus instructi; eò quòd illi paria non fecisset, nec ita fortiter pugnasset. At supposito efficaci decreto circa poenitentiam Gentilium, & eodem negato erga Judaeos, non servaretur aequalitas inter illos: Ergo nec salvaretur justa increpatio, saltem comparativa.

Confirmatur secundo: Si miracula & praedictio Christi non essent circa utrumque extremum aequalia, sed majora respectu Gentilium, non esset justa comparativa increpatio; eò quòd Judaei, minoribus visis miraculis, non converterentur, bene ramen Gentiles, visis majoribus: At inaequalitas orta ex efficaci decreto, illis concessa, & aliis negato, major est, quàm quae nascitur ex inaequalitate miraculorum Christi; cum fortius moveat decretum, & gratia efficaci ex illo proveniens, utpote determinans intrinsecè ad actum, quàm miracula inducentia solum persuasivè & moraliter: Ergo ut justa sit & prudens comparativa illorum increpatio, non debent inaequales in decreto supponi.

Hoc argumentum a deo efficax reputant Adversarii, tantumque in eo sibi adesse praesidium putant, ut vix curent alia Scripturae testimonia adducere, & tanti faciant querelas peccatorum, ut illis compescendis, nihil dubitent totum caput salutis ad humanam voluntatem revocare, totumque divinae gratiae sufficientis & efficacis discrimen, ab innata libertate, quae quilibet se discernit, desumere. Sed tria nobis suppetunt gravissima, quibus vis hujus objectionis enervetur, eaque passis perstringam.

Respondeo ergo primò, Apostolum ad Romanos 9. eandem sibi objecisse difficultatem: nam cum statuit hanc veritatem: *Ergo cuius vult Deus miseretur, & quem vult indurat*, statim objicit sibi quod ex Adversariis retulimus: *Dicit itaque mihi, quid adhuc queritur? Et responderet: Homo tu quis es qui respondeas Deo! Vis objectionis eadem profusus est cum relata ex defensoribus scientiae mediae, sed paucioribus verbis comprehensa. Itaque dicit mihi, quid adhuc queritur? Id est inique arguor, quòd non respueim, & peccati deleruerim; hoc enim mihi imputandum non est, cum mihi defuerit gratia efficax, sine qua non possum converti, nec peccatum deserere. Ea tota ratio injustae querimoniae peccatorum: quasi reprehendi nequeat peccator in malo pertinax, cui denegata sit gratia naturae suae efficax; & tunc tantum justa sit reprehensio, cum omnibus confertur gratia communis sufficiens, quàm quisque ex innata libertate reddat efficacem aut inefficacem? Quasi verò hunc acutissimum sensum Apostolus non viderit, & quòd nocturne & vespertilioes videt, Doctorum Aquila non perpexerit, nec Prosper fidelissimus ejus discipulus, qui i. de vocatione Gent. cap. 25. profiteretur, hujus quaestionis profunditatem non posse solvi per humani arbitrii velle vel nolle. Unde sumitur gravissimum argumen-*

argumentum contra scientiam mediam: vel enim A
latuit Paulum, Augustinum, & Prosperum, dis-
crimen gratiae faciendum ante omne decretum
Dei, ex praevidione consensu per scientiam me-
diam, vel illis innocuit? Si primum, suspecta, imò
damnanda est ea Theologia, quam Apostolus,
& illi SS. Patres, divinae gratiae acerrimi vindi-
ces, & fidei Athletae & Atlantes, fortissimi, pe-
nitentiis ignorarunt; & cum Bernardo dicendum:
*Quid ergo tu (Molina) quid melius offers, quid
solutius invenis, quid secretius tibi revelatum
patris, quod tot praevidit sanctos, effuge-
rit sapientia. Si secundum, quae ratione, aut quae
conscientia potuit Paulus, & gravi huic scanda-
lo averteudo praetermittere, nedum idoneam,
sed etiam necessariam scientiam mediam, & to-
tam difficultatem admirationis solvere, & ad
omnipotentissimam Dei voluntatem recurrere?
Certe reus erit detenta & oppressa veritatis in
implicitate, ejusdemque criminis quò ipse Philo-
sophos Gentiles accusat cap. i. Epistola ad Ro-
manos. Eiusdem criminis conficos habebit Au-
gustinus & Prosperum, quorum hic primus to-
to libro de correptione & gratia, hanc difficile
questionem pertractat, & ne leve quidem ve-
ligium indicat scientiam mediam, aut gratia, quo-
ad usum & efficaciam, libero arbitrio subdita;
alter verò, ut diximus, expressè docet hujus
questionis profunditatem, non posse solvi per
humani arbitrij velle vel nolle. Sanè, licet argu-
menta à silentio, seu ab auctoritate negativa,
debiliora sint; istud tamen ex Apostoli silentio
& admiratione de sumptum, efficacissimum est,
& demonstrativum dici potest: hoc enim Pauli
silentium, eloquentissimum est, & altius quali-
bet tuba clamat, fictitiam esse scientiam me-
diam, & ut bellè ait, P. Baronius, *Gravus & ex-
pressus censori debet contra scientiam mediam, quae
liberè censuratur, in illam conceptis verbis lat. i.**

Secundo, ut argumenti propositi, quod apud
Athenas palmarium est debilitas magis appa-
reat, & ex contactu hujus Lydij lapidis, il-
lorum doctrinam argenteam non esse, sed plum-
beam, comprobemus; placet illud in ipsos retor-
quere, ac ostendere difficultatem in eo conten-
tam, esse nobis & illis communem: Licet enim
illi doceant, Judaeos & Tyrios fuisse pares &
aequales in gratia physice, & in esse entis confi-
derata, non negant tamen fuisse inaequales in
gratia, in esse moris, & in ratione beneficij spe-
ctata: nam quamvis utriusque, eadem fortè motio-
ne morali allicerentur, & ad penitentiam invi-
tarentur; Tyris tamen conferenda erat ex de-
creto Dei, vel conformiter ad eorum genium,
complexionem, & temperamentum, ut docet
Vazquez; vel juxta Suarezem, & alios gratia con-
gruae defensores, in ea temporis differentia, in eo-
rum ordine, & in illis occasionibus, in quibus
praevidebantur per scientiam mediam consen-
surum: Judaeis vero eadem gratia exhibita fuit, non
attenta inclinatione illa, & in alio rerum ordine,
atque in aliis circumstantiis, in quibus praevide-
bantur dissenturi. Si ergo injusta est increpatio
unius hominis, comparatione alterius, cui non
est par & aequalis in auxiliis gratiae, ut dicunt A-
dversarii; injustè Christus increpavit Judaeos, ex-
emplo & comparatione Tyriorum, cum Tyris,
juxta eorum doctrinam, habituri essent majorem
gratiam, saltem in esse moris, & in ratione bene-
ficij, quam Judaei, qui proinde potuerunt justam
habere excusationem, & respondere Christo ip-

fos objurganti. Cur nos increpas exemplo Tyri-
orum; si enim dares nobis gratiam illam con-
gruam, quam illis eras daturus, & si nos poneres
in illis occasionebus, & circumstantiis, in quibus
praevidisti per scientiam mediam, nos esse credi-
turos, sicut decrevisti ponere Tyrios, etiam nos
crederimus, sicut illi. Sed quia das nobis gratiam
incongruam, non credimus, neque agimus peni-
tentiam, sicut nec illi crederent, aut poeniterent,
si eandem gratiam illis dares. Sicut ergo defen-
sores scientiae mediae respondere coguntur, que-
rimoniam illam Judaeorum esse injustam, eorum-
que excusationem frivolam & inanem: quia ad
justitiam & aequitatem illius reprehensionis sa-
tis est quòd Deus contulerit Judaeis gratiam suf-
ficientem, per quam poterant absolute credere,
& agere penitentiam; nec eum obligari dare sem-
per gratiam congruam, ac expectare illas oc-
casiones, in quibus praevidit per scientiam me-
diam hominem consenturum, & suae vocationi
obtemperaturum. Ita similiter nos dicimus,
quòd quamvis Tyris, ex hypothese praedicationis
& miraculorum Christi, habituri essent ma-
jorem gratiam, physice & in esse entis, quam Ju-
daeis; & futuri essent ipsis superiores, in ratione au-
xilij efficacijs, quòd Deus non tenetur dare omni-
bus (alias nulla fieret gratia valis misericordiae,
& gratia non esse gratia, ut loquitur dominus Paulus)
justa tamen fuit objurgatio, & increpatio Chri-
sti, adversus Judaeos, quia ad justitiam illius suf-
ficientem, & quantum ad ea quae se tenent ex
parte potentiae, & actus primi; quamvis fuerint
illis inaequales, quoad illa quae se tenent ex parte
actus secundij, vel ex parte reductivij de actu pri-
mo ad secundum. Unde ad argumentum in for-
ma respondeo, concessa Majori, negando Mino-
rem; ad cujus probationem, nego etiam Minorem;
ad illius probationem, Minor etiam neganda est:
nam cum ex defectu decreti & auxiliij efficacijs,
non colligatur in Judaeis defectus potentiae ad
poenitentiam, visis miraculis Christi, potuit Chri-
stus illos justè increpare: potenti enim bonum fa-
cere, & non facienti, peccatum est illi: nec illi
aliqua sui peccati excusatione, seu justam ad ob-
jurgationem Christi responsionem habere potuerit.

Ad primam confirmationem, distinguo Ma-
jorem: Ut comparativa increpatio justa sit, de-
bet esse aequalitas inter extrema comparationis,
quantum ad actum primum, concedo: quantum
ad actum secundum, vel applicationem ad il-
lum, nego. Ratio est, quia ut unus justè increpe-
tur praeter alio, sufficit obligationis aequalitas,
quam unus transgreditur, & alter adimplet: ob-
ligatio autem fundatur super posse, non super
actum, & applicationem ad illum; & quia decre-
tum, & gratia efficax, & praedeterminans, non
dant posse, sed illud supponunt, & ad actum ef-
ficaciter applicant; hinc est, quòd inaequalitas
ex illis proveniens, non tollit aequalitatem ob-
ligationis, nec obstat justae increpationi, etiam
comparativae; cum in posse obligationem fundante,
supponantur extrema esse aequalia. Imò
nisi esset inaequalitas ex parte decreti, & gratiae
applicantis, & reductentis de actu primo ad se-
cundum, nullus daretur locus increpationi: quia
quotiescumque ponitur applicatio ad actum,
seu reductivum de actu primo ad secundum,
ponitur ipse actus, qui habet indissolubilem cum
illo connexionem. Unde si Judaei fuissent pares
Tyris in decreto, & in gratia efficaci, & praedetermi-

determinante ad penitentiam, nō potuissent argui & increpari à Christo, exemplo & comparatione Tyriorum. Exempla verò fervorum & militum, quæ ibidem adducuntur, non sunt ad rem: cum in illis sit inæqualitas, quantum ad ea quæ se tenent ex parte potentia & actus primi, ut constat. Ex quo patet responsio ad secundam confirmationem: neganda est enim Major, si non obtante inæqualitate in miraculis, supponantur æquales quoad posse.

184 Contra hanc solutionem & doctrinam, quæ est communis apud nostros Thomistas, & quam fusè explicant in Tractatu de auxiliis, fieri potest hæc instantia difficilis. Ille non est culpabilis quod nō agat, nec reprehensione dignus, qui non habet omnia necessaria ad agendum: Sed qui caret auxilio efficaci, non habet omnia requisita ad operandum: Ergo culpabilis non est. Minor est certa, nam in sententia Thomistarum auxilium efficax requiritur ad agendum. Major verò variis exemplis declarari & suaderi potest: ille enim qui est in tenebris, non est culpabilis, si non videret, quia deesset illi lumen quod est necessarium ad videndum; qui caret Breviario, inculpabiliter omittit officii recitationem, quia illud ad horas canonicas recitandas necessarium est, & sacerdos cui deest panis ad consecrandum, excusatur ab obligatione celebrandi Missam, quia hostia ad consecrationem requiritur.

185 Respondeo distinguendo Majorem: Ille non est culpabilis quod non agat, qui non habet omnia ad agendum requisita, ex parte actus primi concedo: ex parte actus secundi nego. Similiter distinguo Minorem. Qui habet auxilium sufficiens sine efficaci, non habet omnia requisita ad agendum, ex parte actus secundi, concedo Minorem: ex parte actus primi, nego Minorem & Consequentiam: nam, ut supra dicebamus, ut aliquis sit culpabilis & reprehensione dignus, sufficit quod verè possit, teneatur, & non faciat: qui autem habet auxilium sufficiens, licet careat efficaci, verè potest agere, & habet omnia ad agendum necessaria, non quidem ex parte actus secundi, sed ex parte actus primi. Unde patet disparitas ad exempla in argumento adducta, lumen enim ex parte actus primi ad videndum requiritur, quia sine illo species, quæ ad visionem effectivè unà cum potentia visiva concurrunt, eamque per modum comprincipii complent, ad oculum transmitti nequeunt. Breviarium etiam exigitur ad recitationem horarum, ex parte actus primi, seu ut complementum potentia, quia concurrat veluti locò specierum, sine quibus homo nec in actu primo potest recitare officium, cum species constituent illum in actu primo ad intellectionem. Idem cum proportionem dicendum est de sacerdote cui deest hostia ad consecrandum, cum enim illa sit materia consecrationis, sacerdos qui illam non habet nec habere potest, non censetur habere potentiam in actu primo completam & expeditam ad celebrandum.

186 Addo quod nullum est aut esse potest exemplum ex causis necessariis mutuarum, quod valeat aut valere possit pro causis liberis; quia in causis necessariis non distinguitur duplex auxilium ad agendum; unum sufficiens & alterum efficax, sed unicum est, quod quando datur, semper est efficax; cum de ratione causæ necessaria sit, quod positus omnibus ad agendum prærequisitis, necessariò agat, & ita operetur, ut non pos-

fit non operari; atque ita agat unum, ut non possit pro tunc agere oppositum, saltem ab intrinseco: & ex proprio agendi modo; at verò in causis liberis, ratione libertatis distinguitur duplex illud auxilium sufficiens & efficax; ita ut positus omnibus ad agendum prærequisitis, non agat necessariò, sed quandoque possit agere, licet de facto non agat, quando nempe datur ei auxilium sufficiens tantum, quandoque verò agat de facto, & possit non agere, vel etiam agere oppositum, nimirum quando datur ei auxilium efficax. Unde instantia desumpta ex necessitate luminis ad videndum, non est ad rem; quia lux causa naturalis & necessaria est, nec datur per modum liberi, sicut gratia sufficiens & efficax.

Dices, Præceptum alicui impositum non obligat solum ad posse agere, sed etiam ad agendum: Ut ergo possit aliquis observare præceptum, necesse est quod detur illi nedum auxilium sufficiens per quod possit, sed etiam efficax, per quod agat, si velit.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: quia ratione auxilii sufficientis, nedum habemus quidquid requisitum est ad posse, sed etiam quidquid ex parte principii, sive actus primi & potentia requiritur est ad agere, quod sufficit, ut aliquis censeatur posse observare præceptum; alioquin ille qui caret gratiâ congruâ, quæ juxta Adversarios ad operandum ex parte actus secundi requiritur, non posset dici completè potens ad implenda præcepta. Unde omnes ferè Adversariorum instantia, quibus gratiam prædeterminantem impetunt, possunt contra congruam retorqueri, ut fatetur P. Martinonius in Anti-Jansenio.

Ex his intelliges, quod licet hæc propositio, *Deus non potest facere, nisi quod præcivit, vel decrevit se facturum*, duplicem potest habere sensum: exceptio enim potest referri ad potentiam quæ importatur per *potest*, vel ad actum qui exprimitur per *facere*. Si primo modo accipiat, falsa est, quia Deus plura potest facere, quam præciverit & decreverit se facturum: vera autem, si secundo modo usurpetur, quia significat quod non potest esse quod aliquis fiat à Deo, & non sit ab illo præcipitum & decretum. Ita patet ista propositio, *Homo sine auxilio efficaci non potest converti vel operari*, distinguenda est: Nam si *ly sine* referatur ad potentiam, & significet, quod homo sine tali auxilio non habet potentiam completam & expeditam ad conversionem vel operationem, neganda est. Si vero *ly sine* reduplicet supra actum, & sit sensus, quod non potest esse, ut sine auxilio efficaci de facto sit conversio & operatio concedenda est. Vel etiam potest propositio illa distingui & concedi, si per *ly potest*, intelligatur potentia consequens; negari verò, si intelligatur potentia antecedens. Potentia antecedens, est potentia secundum se seu potentia sufficienter instructa ad operandum. Potentia consequens, est potentia conjuncta cum actu, seu ad operandum applicata.

Dices, Nullus habet potentiam sive antecedentem sive consequentem ad id quod implicat contradictionem: Sed implicat contradictionem hominem carentem auxilio efficaci operari: Ergo homo carens auxilio efficaci, nullam habet potentiam, sive antecedentem, sive consequentem ad operandum.

Respondeo primò retorquendo argumentum in hunc modum: Nullus habet potentiam sive an-

precedentem, sive consequentem ad id quod implicat
 contraditionem: Sed implicat contradiotionem ho-
 minem carentem gratia congrua, vel concursu
 simultaneo operari: Ergo homo carens gratia con-
 grua, vel concursu simultaneo, nullam habet poten-
 tiam, sive antecedentem, sive consequentem ad ope-
 randum. Simile argumentum potest fieri ad pro-
 bandum Deum sine decreto efficaci creandi
 plures mundos, non habere potentiam antece-
 dem ad illos creandos: nam cum Deus sit
 agens liberum, implicat ipsum ad extra aliquid
 operari, sine decreto ejus omnipotentiam de-
 terminante & applicante. Hoc ergo argumen-
 tum pure philosophicum est, nec syllogismus, sed
 paradoxus dici debet. Unde satis pramulius,
 neganda est consequentia, quia a sensu compo-
 sitio in minori fit transitus ad vivum in conse-
 quentia. Ut valeret consequentia, oporteret sic
 concludere: Ergo nullus habet potentiam ad ope-
 randum carens auxilio efficaci, sive quod idem est,
 ad componendam operationem cum carentia
 auxilii efficaci. Ut patet in simili, nam si quis
 ita argueret: Nullus habet potentiam ad id quod
 implicat contradiotionem: Sed implicat contradiotionem
 non agens agere: Ergo nullus non agens, habet
 potentiam ut agat: hac consequentia mala esset,
 optima vero si diceretur: Ergo nullus habet poten-
 tiam ut agat non agens, seu ut componat actio-
 nem cum actionis carentia.

§. II.

Alia solutio principalis argumenti.

190 **A**lia solutio principalis argumenti infirma-
 tur a D. Thoma 3. contra Gentes cap. 159.
 ubi sibi hoc argumentum objicit: Cum in finem
 altimum aliquis dirigi non possit sine auxilio gratia,
 sine qua etiam non potest habere fidem, spem, dilectio-
 nem, & perseverantiam: potest alicui videri quod non
 fit homini impendendum, si predictis carcat, precipue
 cum auxilium gratia mereri non possit, nec ad Deum
 converti, nisi Deus eum convertat. Cui argumento
 sic responderet: Ad hujus dubitationis solutionem con-
 siderandum est, quod licet aliquis per motum liberi ar-
 bitrii, divinam gratiam nec promoveri nec advocare
 possit, potest tamen seipsum impedire, ne eam reci-
 pias; & cum hoc sit in potestate liberi arbitrii, non im-
 merito impendatur ei, qui impedimentum prestat gra-
 tia receptioni. Itaque juxta hanc Doctoris Ange-
 lici doctrinam, dici potest Judas recte ac iuste
 increpatos fuisse a Christo, exemplo Tyrriorum
 & Sidoniorum, non solum pares quia ipsis erant
 in auxiliis sufficientibus quae dantur ad posse, sed
 etiam quia plura gratia efficaci, quae datur ad
 agere, impedimenta praestabant; ratione majoris
 cecitatis, obstinationis, & indurationis: ut
 enim ait Augustinus de bono persever. cap. 14.
 Non erant sic excecati, nec sic induratum cor Tyrio-
 rum & Sidoniorum, quoniam credidissent, si quatuor
 viderunt isti (scilicet Judaei) signa vidissent.

Hanc solutionem silius exponemus Tractatu
 sequenti, ubi ostendimus peccatorem posse redi
 di indignum gratia, illique resistere, & duplici ge-
 nere impedimentorum; quaedam sunt antece-
 dentia, nimirum peccata quae praecesserunt, vel
 actualia, vel originalia; quorum licet interdum
 rationem non habeat Deus, sed sua infinita mi-
 sericordia, superatis obstaculis, gratiam pra-
 beat indignis, illique impedimentum praebenti-
 bus, tamen certum est, occasione illorum, Deum
 posse iuste gratiam efficacem denegare, ex cu-
 jus carentia & denegatione, alia peccata se-
 Tom. 1.

Aquantur. Sed praeter illud impedimentum ante-
 cedens, quod potest multo tempore praecedere
 peccata inde secutura, aliud est genus impedi-
 menti concomitans, prius tamen secundum ge-
 nus causae materialis, ad quod sequatur primum
 peccatum; illudque vocat Joannes a. S. Thoma,
 impedimentum culpae concomitantis, vel inconsidera-
 tionis: licet enim denegatio auxilii efficaciis sit
 prior culpa, veluti in genere causae efficientis,
 est tamen illa posterior, veluti in genere causae
 dispositivae, seu materialis; sicut dispositiones
 concomitantes liberam, ad illam disponunt, li-
 cet ab ea per modum proprietatis dimanent:
 Calor enim, qui est dispositio ad formam ignis, est effe-
 ctus profluens a forma ignis, inquit S. Doctor 3. p.
 quaest. 7. art. 13. ad 2. Vel sicut, licet apertio
 fenestrae effectivè procedat ab ingressu venti in
 aulam, ad illum tamen disponit, & in genere
 causae materialis, seu dispositivae, illum praec-
 dit: vel etiam sicut gratia sanctificans, prout
 actu infunditur, & habet vim auxilii efficaciis,
 animam moventis est, prior in genere causae effi-
 cientis, actibus contritionis & charitatis; illis
 vero posterior, in genere causae materialis, seu
 dispositivae, prout habet rationem habitus, &
 qualitatis animam sanctificantis, de quo fuit in
 Tractatu de justificatione & merito. Hac vero
 distinctio, seu ordo prioris & posterioris, se-
 cundum dixerunt genus causae, in Schola Peripate-
 tica & Thomistica, communiter receptum, & a
 Claudio Typhanio Societatis Jesu, in libro de
 ordine, deque priori & posteriori, fuse expositum,
 tanti momenti esse putat cardinalis Delugo, ut
 eo constituto, dicat Thomistas qui eo confuge-
 rint, tutos esse ab argumentis, quae contra pra-
 motionem & gratiam efficacem a Recentiori-
 bus objici solent.

Diff. 1. art. 8.

Diff. 8. de praerog. 7. 1.

§. III.

Solvuntur argumenta ex auctoritate Sanctorum Patrum.

DE X auctoritate SS. Patrum in favorem scien-
 tia mediae, sic argumentantur Recentiores. 192
 Augustinus, Hieronymus, & alii SS. Patres, quaerunt,
 Cur creaverit Deus Angelos, quos sciebat pecca-
 turos? Cur creaverit Adamum, quem sciebat lapsu-
 rum? quod est quaerere, quomodo praescientia
 futuri peccati, non impedierit voluntatem
 creandi peccatorem? Sed haec praescientia non
 potest esse alia, quam scientia media: Igitur de-
 mente SS. Patrum illa admittenda est. Minor
 probatur primo, quia SS. Patres loquuntur de
 praescientia, quae potuit impedire voluntatem
 creandi peccatorem: At haec non potest esse ab-
 soluta, sed tantum conditionata, ac proinde sci-
 entia media: Ergo &c. Secundo, SS. Patres lo-
 quuntur in his locis de scientia directiva divini
 decreti: Sed haec est scientia media: Ergo lo-
 quuntur de scientia media.

Respondeo concessa Majori, negando Minor
 rem. In his enim testimoniis quae plurima refert
 Ruiz nullum est leve vestigium, vel tenuis um-
 bra scientiae mediae, ut recte annotavit Claudius
 Typhanus, in libro de priori & posteriori:
 Agunt enim SS. Patres de scientia Dei absoluta,
 & respectu eorum quae revera absolute futura
 sunt, non autem quae tantum conditionate; nam
 loquuntur de praescientia peccati Angelorum,
 & primorum parentum, quam constat fuisse ab-
 solutam. Falso igitur, & plane contra Sancto-
 rum Patrum mentem, Suarez, Ruiz, Petrus a S.
 Joseph alique Recentiores, ea interpretantur
 S f de

193 de scientia Dei diff. 63. Cap. 29.

de scientia media, & præscientia conditionata lapsus Angelorum & hominum, quam volunt præcedere ratione absolutum decretum eos creandi. Nam SS. Patres solum loquuntur de præscientia lapsus, antecedente executionem creationis Angelorum & hominum; non autem de præscientia antecedente decretum & voluntatem eos creandi: non querunt enim cur decreverit, aut voluerit Deus creare Angelos, & primos parentes, quos sciebat peccaturos? sed cur creaverit Angelos &c.

Adde quod, quamvis daretur SS. Patres loqui de præscientia conditionata peccati Angelorum, antecedenti decretum creationis ipsorum; hæc tamen præscientia, non esset scientia media; quia esset fundata in decreto permissivo, non verò eò anterior. Unde sensus quaestionis factæ à SS. Patribus relatis, esset iste. Cùm Deus in decreto conditionato quod habuit permittendi lapsum Adami, & peccatum Angelorum, ipsorum peccatum & lapsum providerit, cur eos creare decrevit, & cur talis præscientia in decreto permissivo fundata, non impedivit voluntatem eos creandi: Ex quo patet responsio ad primam probationem Minoris.

Ad secundam, concessa Majori, neganda est Minor: Ut enim supra ostendimus, Deus in suis decretis absolutis, non dirigitur per scientiam mediam, sed per scientiam simplicem, & intelligentiam, quæ comprehendit suam omnipotentiam, & vim ac efficaciam infinitam suorum auxiliorum, quæ potest substantiam & modum liberratis, in nostris operationibus attingere, & efficere quod infallibiliter simul & liberè operemur.

194. Secundo pro scientia media arguunt quidam ex adversariis, in hunc modum: SS. Patres frequenter docent multa esse à Deo præcisa, quæ non sunt prædestinata, & præscientiam latius patere quàm prædestinationem: Ergo admittunt in Deo scientiam mediam. Consequentia videtur manifesta, nam scientia media est cognitio futurorum, independens à decreto, & prædestinatione seu prædefinitione voluntatis divinæ, eoque anterior. Antecedens verò probatur ex Augustino de prædestinat. Sancto. cap. 10. ubi sic ait: *Prædestinatio est quæ sine præscientia esse non potest; potest autem esse sine prædestinatione præscientia.* Idem habet S. Prosper in responsionibus ad capita Gallorum resp. 15. & Fulgentius cap. 29. libri primi ad Monimum. Item D. Thomas quaest. 6. de verit. art. 3. docet præscientiam in Deo non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est; prædestinationem verò addere præscientiæ habitudinem causæ.

195. Respondeo primò, D. Augustinum, & alios SS. Patres, locis citatis loqui de præscientia futurorum absolutorum, ac proinde illos non favere scientiæ mediam, & ab ipsis Adversariis esse exponendos: illi enim non admittunt præscientiam absolutorum, anteriorem decreto, & ab illo independentem.

196. Respondeo secundò, quòd quando SS. Patres docent multa esse à Deo præcisa, quæ non sunt prædestinata, loquuntur de peccatis formaliter quæ talia sunt, & quatenus sunt contraria rectæ rationi & legi divinæ: sic enim non sunt à Deo prædestinata, vel prædefinita, sed tantum permissa; cùm Deus nullum habeat decretum positivum, sed tantum permissivum de illorum future, unde illius præscientia latius se exten-

dit, quàm prædestinatio, vel prædefinitio, quæ versatur solum circa actus bonos, non autem circa malos, ut mali sunt, & re&æ rationi disformes. Quòd autem hæc sit vera & germana mens Sanctorum Patrum, constat ex Augustino, qui post verba in argumento relata, statim subiungit, *Prædestinationem quippe Deus ea præcavit quæ fuerat ipse facturum, unde dictum est, fecit quæ futura sunt; præcavit autem præcavit quæcumque non facit, SICUT QUÆCUMQUE PECCATA.*

Quare diligenter observandum est, hæc tria, scilicet præscientiam, prædestinationem, & prædestinationem, ipsa inter se comparari, ut præscientia latius pateat, & ad plura se extendat, quàm prædefinitio; sicut & prædefinitio in sensu magis amplo interdum usurpetur, quàm prædefinitio. Præscientia enim non solum extenditur ad bona, sed etiam ad mala, & ad peccata, quæ Deus nec prædefinit, nec prædestinat, sed tantum permittit. Similiter prædefinitio extenditur ad omnia quæ cadunt sub divina providentia, tam naturali, quàm supernaturali. Prædefinitio verò, si strictè & in rigore accipitur, & prout est specialis providentia prædestinatis propria (ut communiter usurpari solet à Theologis) terminatur solum ad bona opera ordinis supernaturalis, & ad media quibus electi tam æternam infallibiliter consequuntur; licet frequenter ab Augustino, & aliis SS. Patribus, prædefinitio, & prædestinatio (ut supra annotavimus) pro eodem usurpentur.

Ex quo facile intelliges locum D. Thomæ in argumento relatum: quod enim S. Doctor dicit præscientiam in Deo, non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est, sicut importat prædestinationem; loquitur de præscientia universaliter sumpta, & prout se extendit ad peccata, quæ non causantur, sed tantum prævidentur à Deo; & quorum Deus non habet decretum positivum, sed tantum permissivum. Neque obstat quod quaest. 12. de verit. art. 10. ad 3. dicat, quod *præscientia excedit prædestinationem, non solum in malis, sed etiam in bonis.* Ibi enim loquitur de prædestinatione strictè sumpta, & prout est specialis providentia prædestinatis propria: sub qua ratione exceditur tum a præscientia, tum à prædefinitione; quia, ut antea dicebamus, prædestinatio strictè sumpta, est solum respectu actuum supernaturalium, quæ sunt media quibus electi æternam felicitatem consequuntur; prædefinitio verò & præscientia versantur circa actus etiam naturales, quæ non sunt media, & effectus prædestinationis.

Quod autem hæc sit germana mens S. Doctoris, constat ex ejus verbis, sic enim loquitur: *Non autem excedit præscientia prædestinationem in malis solum, si prædestinatio strictè accipitur; sed etiam in omnibus bonis, quæ non sunt solum virtute divinæ.* Ubi notanda & ponderanda sunt illa verba, *si prædestinatio strictè accipitur*: ex his enim aperte colligitur S. Thomam nullam agnoscere in Deo præscientiam, anteriorem decreto, & prædestinatione voluntatis divinæ largè sumptam, & prout idem sonat ac prædefinitio; nec proinde ullam scientiam mediam. Si enim illam admitteret, non debuisset addere illam restrictionem: *si prædestinatio strictè accipitur*, sed universaliter & sine ulla modificatione asserere, præscientiam in Deo excedere prædestinationem, seu prædefinitioem voluntatis divinæ.

Obijcies tertio: D. Chryostomus homil. 21. & 65.

200 *De 7. in Mattheum, agens de vocatione D. Pauli & D. Marthae, ait: Deum tunc eos vocasse, quando veritas confessorum. Item D. Augustinus libro 1. ad Simplic. quaest. 2. dicit, Deum sic vocare eum, quomodo scit ei congruere, ut vocantur non respuat. Et libro de sex quaestionibus Patrum non respuat. Et libro de sex quaestionibus Patrum, quaest. 2. contra Porphyrium, dicit, Deum tunc voluisse hominibus apparere, quando & ubi scit, qui in eum fuerant credituri. Ergo SS. Patres admittunt in Deo aliquam praescientiam futurorum, independentem à decreto, ac proinde scientiam mediam.*

Ad locum Chryostomi respondet Cardinalis Toletus Amorat. 54. in caput 5. Lucae, quod quando Chryostomus dicit, Deum tunc vocasse Apostolos, quando praescivit obtemperaturos, intelligendus est, Deum eos vocasse, quando praescivit se operaturum in illis ut obtemperarent. Nisi sic intelligas doctrinam Chryostomi (in qua illi non consentio, sed contrariam omnino veram esse) Nec mirum: est enim solutio, & doctrina quam tradit Augustinus cap. 18. de dono perseverantiae: ubi hanc statuit regulam: *Quando apud aliquos verbi Dei tractatores, reperitur nomen praescientiae, & agitur de vocatione electorum, nomine praescientiae intelligi debet praedestinatio: id est praescientia, in decreto & praedestinatione fundata. Unde quando ipse Augustinus dicit, Deum sic vocare homines, quomodo scit ei congruere &c. Hoc ita intelligendum est, juxta regulam quam ipsemet tradit: Deum sic eos vocare, quomodo praedestinat eis congruere, ut vocantem non respuant.*

201 Ad aliud testimonium ex libro de sex quaestionibus Paganorum desumptum, constat ex supra dictis, illud à Semipelagianis fuisse olim allegatum, ad probandum dari in Deo Praescientiam conditionatorum, à decreto independentem; & ab ipso Augustino expositum, libro de praedest. Sancto. cap. 10. ubi dicit, se id quod in praedicto opusculo asseruerat, intellexisse sine praedictio latenti consilio Dei, & sine exclusione decreti, quod Deus praedestinaverat, Gentiles, visis Christi miraculis, credituros.

Obijcies quartò: D. Thomas; parte quaest. 1. art. 3. ad 4. dicit, quod praedestinatio supponit praescientiam futurorum: At non in statu absoluto, alias praedestinatio in nobis haberet causam meritoriam: Ergo in statu conditionato, & consequenter futura conditionata cognoscuntur à Deo, ante decretum liberum suae voluntatis, per scientiam mediam. Et in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1. ait, quod voluntas Dei praesupponit praescientiam operum: Ergo &c.

202 Respondeo in primo testimonio sermonem esse de absolute futuris, ut constat ex intento argumenti: nam intendit praedestinationem Christi fuisse post praevisionem peccati Adami, illamque suppositivam: praevisionem autem peccati, quam supponit praedestinatio Christi, non est conditionata, sed absoluta, ut clarum est in via S. Thomae. Nec ex hoc sequitur, dari in nobis causam meritoriam praedestinationis: quia, ut acutè notat Cajetanus, futura quae praedestinato non supponit, sunt illa quae per praedestinationem non constituntur, id est quae in suo esse à praedestinatione non dependent, nec elicitive, nec imperative: omne autem meritum in praedestinato, est effectus praedestinationis, ideoque non supponitur praevisionem ad illam, nec datur causa praedestinationis in nobis.

204 In secundo testimonio loquitur D. Thomas Tom. 1.

A de reprobatione positiva, sive de voluntate consequente, quam Deus habet infligendi reprobis poenam aeternam: quae voluntas praesupponit praescientiam malorum operum, & ab ea dependet in genere causa materialis, & demeritoria, ut ibidem docet S. Doctor, his verbis: *Voluntas consequens praesupponit praescientiam operum, non tanquam causam voluntatis, sed sicut rationem voliti. Verùm hæc praescientia non est conditionata, sed absoluta; nec independens à decreto, eoque anterior, sed fundata in decreto positive concurrenti ad entitatem actus mali, & permittendi ipsam malitiam, & deformitatem, ut supra fusè declaravimus.*

Dist. 4. art. 6.

§. IV.

Occurritur argumentis cujusdam Recentioris.

205 PRO scientia media pugnat Petrus à Sancto Joseph disp. 2. suae defensionis S. Thomae, sect. 10. ubi sic argumentatur. Deus certissime cognoscit Petrum v. g. convertendum: Sed id non potest certò cognoscere in decreto absoluto, & praedeterminante ipsam actum conversionis Petri: Igitur per scientiam aliquam mediam. Major est certissima, Minorem autem probat primò, quia saepe docet S. Thomas, effectum contingentem & liberum, in suis causis non posse certò cognosci, ab intellectu etiam divino. Secundò, quia ejusmodi decretum praedeterminans eriperet libertatem Petro: esset enim antecedens respectu conversionis Petri, & illoposito, fieri non posset, quin Petrus convertatur. Tertio, quia in decreto illo praedeterminante conversionem Petri, Deus ei preparat media ineluctabilia, & quae singulè effectum sunt habitura: hoc autem repugnat S. Thomae quaest. 6. de verit. art. 3. ubi docet, Deum ad salutem praedestinari preparare media, ex se quidem defectibilia, quorum tamen aliqua, aliis deficientibus, effectum sint habitura: ex quo infert infententia D. Thomae admittendam esse scientiam mediam, quae Deus certò cognoscat, quænam ex mediis illis preparatis, effectum habitura sint, & dirigatur ad ea tribuenda, cum opus fuerit.

206 Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, concedo S. Thomam verè quidem & rectè negare effectus liberos & contingentes, non posse certò cognosci in causis secundis undè sumptis, & antecedenter ad divinum decretum consideratis; cum sub ea ratione inderminatæ sint ad agendum, & indifferentes ad utrumlibet: nego tamen inde sequi, S. Doctorem velle eos cognosci à Deo, ante decretum, per scientiam mediam; sed in ipso decreto, sive potius in sua essentia, ut determinata per illud, & in praesentia suae aeternitatis. In hoc enim duplici medio, docet D. Thomas, omnia futura contingentia, certò à Deo cognosci, ut supra ostensum est.

Dist. 4. art. 5. §. 7.

207 Ad secundam probationem, negandum est decretum illud quod Thomistae appellant praedeterminans, eripere libertatem, nam potius est prima causa, primaque veluti radix totius libertatis actualis; cum ab illo tanquam à prima causa, primoque principio, procedat libera determinatio nostrae voluntatis, in qua ipsa libertas actualis consistit.

208 Neque valet si dicas, causam liberam debere seipsam determinare, ac proinde causare suam determinationem, non verò à Deo determinari.

S f 2 Nam

Nam licet causa libera debeat seipsam determinare, non tamen per se primò, & independenter ab alio, priùs naturà determinante: cum enim liberè se determinare, sit proprium agentis liberi, eo modo causa libera debet se determinare, quò libera est: id est si sit primum liberum, ut Deus, debet seipsum per se primò determinare, & independenter ab alio prædeterminante: si autem sit tantum secundum liberum, ut est voluntas creata, debet tantum secundariò se determinare, & dependenter à motione, & applicatione primi liberi, & primi determinantis. Ita expressè docet S. Thomas 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. his verbis: *Causa quæ est ex se contingens, oportet quòd determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: voluntas autem divina, quæ ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum, ad quòd habet habitudinem non necessariam.* Et 3. contra Gentes cap. 2. *A contingenti ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quòd determinetur ad unum.* Et quæst. 3. de malo art. 2. ad 4. *Manifestum est, quòd cum aliquid movet alterum, non ex hoc ipso quòd est movens, ponitur quòd sit primum movens: unde non excluditur quin ab altero moveatur, & ab altero habeat similiter hoc ipsum quòd movet. Similiter cum aliquid movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, à quo habet hoc ipsum quòd seipsum movet, & sic non repugnat libertati, quòd Deus est causa actus liberi arbitrij.* Quibus verbis clarissimè docet, nullam in hoc esse repugnantiam, quòd causa libera seipsam moveat & determinet ad agendum, & tamen ab alia, cui essentialiter in agendo & volendo subordinatur, priùs naturà moveatur & determinetur. Unde 1. part. qu. 105, art. 4. ad 2. sic ait: *Moveri voluntariè, est moveri ex se, id est à principio intrinseco: sed illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco: & sic moveri ex se, non repugnat ei quòd est moveri ab alio.* Ex quibus constat, quàm longissimè distet ille Author à mente, & doctrina D. Thomæ, cuius tamen se patronum ac defenso-rem fingit.

Ad illud verò quòd addit, nempe decretum D²⁰⁹ prædeterminans, esse antecedens respectu conversionis Petri futuræ, ac proinde tollere ejus libertatem. Distinguendum est Antecedens: prioritate à quo, seu causalitatis, concedo: prioritate in quo, sive durationis, nego. Nego etiam ex tali prioritate, & suppositione antecedenti, sequi destructionem libertatis. Primò, quia falsum est quòd omnis suppositio antecedens tollat libertatem: indifferentia enim objectiva iudicij, est aliqua suppositio antecedens liberam electionem voluntatis, & tamen eam non tollit, sed potius causat. Item, cum in sententia Adversariorum, scientia simplicis intelligentiæ, adjuncta voluntate divinà, sit causa futuritionis rerum, est aliqua suppositio illam antecedens (nam omnis causa est prior, saltem naturà, suo effectui) & tamen juxta ipsos non derogat libertati, & contingentia rerum. Secundò quia licet daretur, quòd suppositio antecedens, quæ non oritur à primo principio, & prima radice libertatis, eam tolleret; factus tamen est de illa, quæ à prima libertatis radice procedit, qualis est suppositio decreti prædeterminantis, quòd oritur ab efficacia infinita divinæ voluntatis, quam D. Thomas, variis in locis, docet esse primam radicem totius libertatis, & contingentia in rebus creatis. Tertio, quia licet decretum prædeterminans, & motio vel gratia efficax ex illo pro-

veniens, non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis; æquivalenter tamen ad illos consequitur, quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur, & derivatur nostræ libertas, scilicet ad efficaciam infinitam voluntatis divinæ. De quo fuscè in Tractatu de prædestinatione.

Ad aliud quòd idem Author ibidem subjungit, nempe quòd posito tali decreto, fieri non potest quin petrus convertatur, distinguendum est, fieri non potest, potentia consequenti, concedo: potentia antecedenti, nego. Sive ut alij dicunt: in sensu composito, concedo: in sensu diviso, nego. Consulendus est D. Thomas 1. parte quæst. 23, art. 3. ad 3. & art. 6. ad 2. & ad 3. ubi docet quomodo prædestinatum salvari, & reprobum non salvari, necesse sit, salvà utriusque libertate; & quomodo Deus, in sensu utriusque libertate, non possit non prædestinare quem prædestinavit. Legendus est etiam quæst. 6. de verit. art. 4. ad 3. ubi sic habet: *Dicitur communiter, quòd hæc propositio, Deus potest non prædestinare quem prædestinare, in sensu composito est falsa, in diviso vera; & ideo omnes locutiones illæ, quæ sensum compositum implicant, sunt falsæ simpliciter.* Favet etiam Aristoteles 1. de celo textu 119. *Sedendi, inquit, & standi simul quis habet potentiam: quia quando habet illam, & alteram, sed non sic, ut simul sedeat & stet, sed alio tempore.* Dicimus ergo quòd prædeterminatus ad amorè v. g. etiam prout stat sub illa motione & prædeterminatione, habet potentiam ad non amandum; non tamen ut simul amet, & non amet: sive ut conjungat negationem amoris cum tali prædeterminatione: quia cum illa sit prior amore, prioritate solum à quo, seu naturæ; & simul cum illo in eodem instanti temporis, imò & in eodem signo rationis in quo: si prædeterminatio ad amorè componeretur, & conjungeretur in voluntate, cum odio vel negatione amoris, forma & ejus negatio, vel privatio, simul essent in eodem subiecto, quòd implicat contradictionem. Sed de his fuscè locogitato.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris principalis, neganda est sequela: scilicet quòd si Deus videt Petrum convertendum, in decreto prædeterminante ejus conversionem, præparet ad eam media Petro ineluctabilia: his enim omnibus mediis quæ Deus præparat, Petrus potest non uti, illisque resistere, seu dissentire: quavis de facto illis non resistat, nec dissentiat, ideoque omnia eluctabilia quidem sunt, non tamen omnia eluctanda. Aliud autem est esse ineluctabile, aliud non eluctandum; illud enim dicit necessitatem, & impossibilitatem eluctationis, sive resistentiæ: hoc vero solum importat efficaciam, & infallibilitatem divinæ motionis, in ordine ad effectum quem Deus efficaciter intendit. Quare ille Author, alique Recentiores, terminis abutuntur, & in verbis ludunt, ac Lectoribus illudunt, dum malè confundunt ineluctabile, cum non eluctando; irresistibile, cum eo cui non resistitur; & illud quòd movet efficaciter, cum eo quòd movet necessariò.

Longè melius, rectiusque S. Thomas hæc inter se distinguit 1. 2. q. 112. art. 3. in corp. ubi dicit, *preparationem ad gratiam, secundum quòd est à Deo movente, habere necessitatem ad id ad quòd ordinatur à Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis; quæ intentioni Dei deficere non potest. Unde si ex intentione Dei moventis est, quòd ho-*

non est in ad
quid,
riva-
fini-
clatu
24
um
non
dum
con-
aj di-
divi-
parte
i do-
pro-
ne li-
fito,
tina-
rt. 4.
il bac
nare,
om-
cant,
i. de
lquin
ram;
pote,
more
ede-
man-
tyfi-
tali
imo-
miml
& in
nario
ur in
for-
nt in
ctio-
noris
od li
reto
paret
om-
otell
nam-
deo-
men
acta-
ne-
onis,
lica
o or-
ten-
res,
Le
clur
eo
aci-
in-
ubi
est
rdi-
bilit-
nde.
bo-
mo

non est in ad
quid,
riva-
fini-
clatu
24
um
non
dum
con-
aj di-
divi-
parte
i do-
pro-
ne li-
fito,
tina-
rt. 4.
il bac
nare,
om-
cant,
i. de
lquin
ram;
pote,
more
ede-
man-
tyfi-
tali
imo-
miml
& in
nario
ur in
for-
nt in
ctio-
noris
od li
reto
paret
om-
otell
nam-
deo-
men
acta-
ne-
onis,
lica
o or-
ten-
res,
Le
clur
eo
aci-
in-
ubi
est
rdi-
bilit-
nde.
bo-
mo

non est in ad
quid,
riva-
fini-
clatu
24
um
non
dum
con-
aj di-
divi-
parte
i do-
pro-
ne li-
fito,
tina-
rt. 4.
il bac
nare,
om-
cant,
i. de
lquin
ram;
pote,
more
ede-
man-
tyfi-
tali
imo-
miml
& in
nario
ur in
for-
nt in
ctio-
noris
od li
reto
paret
om-
otell
nam-
deo-
men
acta-
ne-
onis,
lica
o or-
ten-
res,
Le
clur
eo
aci-
in-
ubi
est
rdi-
bilit-
nde.
bo-
mo

A contra certitudinem prædestinationis, de qua
ibidem agit: prædestinationem esse debere cum
suppositione causæ secundæ, creatæ scilicet vol-
untatis, ac proinde non posse habere certitudi-
nem absolutam, sed tantum conditionalem; ex
hypothesi scilicet quod voluntas humana con-
sentiat, & se ad gratiam præparet: sicut certi-
tudo hujus propositionis, *Sol causabit fructum in
planta*, est tantum conditionalis, & ex suppositi-
one quod arbor concurrat, & cooperetur Soli
ad fructificandum. Ita respondet: *Ad quartum
dicendum, quod causa secunda, quam oportet suppo-
nere ad inducendum prædestinationis effectum, etiam
ordini prædestinationis subjacet: non autem est ita in
virtutibus inferioribus, respectu alicujus superioris vir-
tutis agentis; & ideo ordo prædestinationis, quamvis sit
cum suppositione voluntatis humana, nihilominus ta-
men absolutam habet certitudinem, etsi in exemplo
inducto contrarium appareat.* Quibus verbis S. Do-
ctor hoc statuit discrimen inter Deum & causas
secundas universales, quod Sol v.g. qui produ-
cit ficum cum suppositione ficulneæ, & olivam
cum suppositione oleæ, non facit, ut illa infalli-
biliter ei cooperetur, ad producendas olivas
aut ficus; eo quod ejus concursus & cooperatio
non sit effectus ipsius Solis, aut aliorum corpo-
rum celestium; ideoque suppositio Solis neque
ficus, neque olivas infert, nisi conditionate, &
ex suppositione quod olea & ficulnea simul in-
fluant, eique cooperentur ad fructificandum:
prædestinatio verò est certa, non solum condi-
tionate, sed etiam absolute: quia concursus &
consensus voluntatis humanæ, est effectus ipsius
gratiæ eam applicantis, & determinantis ad
agendum, & subjacet ordini prædestinationis, ut lo-
quitur S. Doctor: ac proinde non solum est à Deo
præscitus & prævisus, sed etiam prædefinitus ac
prædestinatus: & sic exclusa manet scientia
media, quæ docet Deum solum præscire, & præ-
videre futurum consensum voluntatis humanæ,
non autem eam prædefinire, ac prædestinare.

D.

§. V.

Aliud argumentum diluitur.

SECUNDUM & præcipuum scientiæ mediæ fun-
damentum deducunt Recentiores ex eo,
quod peccata sub conditione futura, certò à
Deo cognoscuntur, ut constat de traditione Da-
vidis à Ceilitis, si mansisset in Ceila, 1. Regum
23. Illa autem non possunt certo præsciri in de-
creto prædeterminante: Ergo antecedenter ad
illud, Deus ea cognoscit per scientiam mediæ.
Major patet; Minorem autem probant Adver-
sarii: quia si Deus haberet decretum prædeter-
minans circa peccata, absolute, vel conditiona-
te futura, esset illorum causa, & illi attribuere-
tur malitia peccati, quod in unitate ejus sanctita-
ri & bonitati repugnat.

Communis Thomistarum solutio distinguit in
peccato conceptum entitatis, & actualitatis, à
conceptu explicito deformitatis (sive hæc in
privativo, sive in positivo consistat) & ad pri-
mum, concedit decretum positivum in Deo, ad
secundum verò, decretum tantum permissivum:
atque in his decretis docet cognosci à Deo pec-
cata, ut futura, sive absolute, sive conditionate,
ut disp. 4. art. 6. fusè declaravimus.

Sed contra hanc solutionem multis calumniis
insurgunt Adversarii, objiciuntque primò, quod

§. 3.

Calvi-

213
D. Thomæ, constat primò ex eo quod recensendo
illa media & adminicula quæ Deus præpara-
t prædestinato, & quorum aliqua, aliis defi-
cientibus, effectum sunt habitura, dicit, *illa esse
exhortationes, & suffragia orationum: hæc enim
esse auxilia purè extrinseca, quis non videat?*
Constat secundò, ex eo quod ibidem in respon-
sione ad 3. dicit, *quod Deus in voluntate agit, non per
modum necessitatis, quia voluntatem non cogit, sed
mover eam non auferendo ei modum suum; qui in li-
bertate ad utramlibet confistit; & ideo quamvis divi-
ne voluntati nihil resistit, tamen voluntas, & qua-
libet alia res exequitur divinam voluntatem, se-
cundum modum suum, quia & ipsum modum divina
voluntas rebus dedit, ut sic ejus voluntas impleretur;*
& ideo quidam expleant divinam voluntatem necessa-
rio, quidem contingenter, quamvis illud quod Deus
vult, semper fiat. Ex quibus verbis aperte colligi-
tur, D. Thomam, præter gratias extrinsecas, &
moraliter tantum excitantes, admittere gra-
tiam aliquam internam, de se efficacem, quæ de-
terminet voluntatem ad operandum, & infalli-
biliter simul & libere eam moveat, & applicet
ad consensum. Alioquin falsum esset illud quod
ibidem docet, nihil resistere divinæ voluntati, & mo-
tioni; & quod licet quædam expleant divinam volun-
tatem necessario, quædam contingenter; illud tamen
quod Deus vult, semper fit. Item falsum esset quod
dicit quodlibet 12. art. 3. nempe prædestinatio-
nem habere certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ
non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non
potest resisti; & ex parte providentiæ, quæ certissimo
modo ducit ad finem. Auxiliis enim purè extrinse-
cis, vel intrinsecis, moraliter tantum excitanti-
bus, possumus resistere, etiam in sensu compo-
sito, & potentia consequenti; illaque cum non
semper, nec infallibiliter inferant suum effe-
ctum, certissimo modo non ducunt ad finem;
nec possunt numerari inter illa media, quibus
Augustinus dicit, quod quicumque liberantur,
certissime liberantur. Quare ex præfato S. Do-
ctoris testimonio, malè infert Petrus à S. Joseph,
aliquæ Recentiores, illum negare gratiam
prædeterminantem, & de se efficacem, & ad-
mittere scientiam mediæ, quæ Deus certò co-
gnoscit, quam ex illis mediis quæ præparat
prædestinatis, effectum sunt habitura: cum po-
tius ibidem in responsione ad 4. aperte talem
scientiam mediæ rejiciat, & gratiam præde-
terminantem astruat. Cum enim sibi objecisset
tam, l.

Calvinus, & Beza negabant Deo decretum prædeterminans ad formale peccati, & solum concedebant respectu materialis, ut testantur Belarminus lib. 2. de necessitate gratiæ cap. 2. Fraciscus Belcarius Opusculo contra Calvinum, & Becanus tomo 1. opusculorum opusc. 3. de auctore peccati; & tamen damnantur à Concilio Tridentino Sessione 6. Canone 6. Ergo asserentes Deum ad materiale peccati prædeterminare, non videntur differre à Calvino.

Secundò, Non alià ratione homini peccanti malitia attribuitur, nisi quia suo concursu attingit materiale illius: Ergo si Deus hoc prædeterminat, concurrerit ad illam.

Tertiò, Id quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: At materiale malitiæ, si à Deo prædeterminetur, erit conforme ejus voluntati: Ergo homo illud causans non peccabit, utpote conformans se voluntati divinæ.

Denique, Ratione connexionis inter formale & materiale malitiæ, nequit Deus materiale malitiæ consulere, quin in ipsum refundatur formale: At prædeterminatio fortius movet quàm consilium: Ergo ratione connexionis utriusque, non poterit unum prædeterminari, nisi prædeterminatio attingat aliud.

Hæc argumenta Tractatu sequenti fusè discutientur, ac diluentur: interim ad primam instantiam breviter respondeo, quòd licet Calvinus & Beza, interdum videantur negare decretum prædeterminans ad formale peccati, illud tamè negant solum ore tenus, cum dolo, & sine consequentia ad sua principia. Cum enim fateantur tale decretum nostram evertere libertatem, nec relinquere in voluntate creata indifferentiam activam, seu potentiam ad actum oppositum, sed solum spontaneitatem, & immunitatem à coactione (ait enim Calvinus libro 2. instit. cap. 3. §. 5. *Voluntatem autem necessitate in malum trahi, quamvis libertate abdicatâ, offendit eos qui inter necessitatem & coactionem distinguere cœsunt &c.*) reverà quidquid est in peccato, Deo decernenti adscribitur, cum ex hoc principio illi adscribere teneantur quidquid voluntas nostra operatur. Thomistæ verò, cum doceant decretum prædeterminans, non solum non evertere nostram libertatem, sed etiam eam causare, perficere, ac reducere de actu primo ad secundum, in veritate, & cum omni consequentia ad sua principia, negant Deo prædeterminanti ad materiale peccati, attribuendam esse malitiam illi annexam; & docent in solum voluntatem creatam, tanquam in primum liberum deficiens, & operans difformior ad regulas morum, eam esse reducendam. Unde in Apologia Thomistarum, infra subjiçienda, demonstrabimus nimis stuperè, & inconsideratè, Calvinismum objici Thomistis, cum doctrinæ Calvini nostræ è diametro opponatur; illudque fieri veteri Pelagianorum exemplo, qui similiter Augustino, Ambrosio, Hieronymo, Prospero, aliisque Sanctis Patribus, & divinæ gratiæ defensoribus, Manichæismum olim objiciebant, ut refert ipse Augustinus variis in locis, præsertim lib. 1. contra Julianum cap. 4. ubi illum hæreticum alloquens, sic ait: *Quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manichæum? &c.* Et libro 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 1. loquens de Pelagianis ait: *Nihil aliud niteris, nisi ut hac horribili hæresi (scilicet Manichæorum) objectâ, ejus se adversarios confingant,*

lateant inimici gratiæ, sub laude naturæ. Quid ergo mirum, si Augustini discipulis, eadem calumnia tribuatur, quæ olim à Pelagianis, & Semipelagianis, huic S. Doctori, & invictissimo gratiæ defensori, aliisque SS. Patribus fuit imposita? ut enim dicitur Matth. 10. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum: sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus, & servus sicut dominus ejus. Si Patrem familias Beelzebub viderint, quanto magis domesticos ejus? Sed de hoc fulissimè loco citato,

Ad secundum dicendum, homini peccanti ideo attribui malitiæ & deformitatem actûs peccaminosi, quia suo concursu attingit materiale, reduplicativè ut tale, & quatenus fundat ipsam malitiam & deformitatem moralem; eò quod operetur ut agens morale, ac difformiter ad regulas morum, & se subtrahendo à rectitudine divini concursûs & motionis. Unde cum Deus per suum concursu prævium, aut simultaneum non attingat materiale peccati, reduplicativè ut tale, & ut fundat malitiam & deformitatem moralem, sed specificativè tantum: id est sub conceptu entitatis, & actualitatis, sub quo non exprimit deordinationem aliquam ab ultimo fine; & cum in tali concursu, non operetur ut agens morale, & cum subjectione ad regulas morum, sed ut prima causa, & provisor universalis, præbens omnibus causis secundis media necessaria ad agendum, nò potest illi attribui malitia, & deformitas actûs peccaminosi, quamvis prædeterminet voluntatè ad materiale peccati.

Ad tertium distinguo Majorem: Quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: sub ea ratione quæ est illi conforme, concedo: sub alia, nego. Ad Minorem similiter distinguo: Materiale peccati, si à Deo prædeterminetur, erit conforme voluntati divinæ: materiale peccati, specificativè sumptum: id est sub conceptu entitatis, & bonitatis transcendentis, sub quò à Deo prædeterminatur, concedo Minorem. Reduplicativè sumptum, & sub conceptu malitiæ, & deformitatis, quæ ratione non prædeterminatur, nego Minorem, & distinguo consequens eodem modo.

Ad ultimum respondeo, distinguendo Minorem: Prædeterminatio fortius & efficacius movet, quàm consilium, & cum eadem extensione, nego. Cum minori extensione, concedo. Consilium enim respicit actum, ut à voluntate humana hic & nunc exercendum, cum omnibus circumstantiis quæ ad illum concurrunt, sive ad lineam physicam, sive ad moralem spectantibus, ideoque si de facto intercedat malitia, non præscindit ab ea, sed ad illam se extendit. Concursus autem Dei prævius, præcisivus est, solumque attingit quæ perfectionis sunt in actu, & quæ spectant ad rationem entis, & ordinem physicum; nec se extendit ad ea quæ pertinent ad ordinem moris: unde licet sit major intensive, (id est potentior & efficacior) quàm consilium; est tamen minor extensive, id est minus se extendit quàm illud. De quo fusè Tractatu sequenti.

§. VI.

Aliud argumentum diluitur.

IN favorem scientiæ mediæ potest hoc argumentum proponi, Deus cognoscit infallibiliter omnia futura conditionata circa omnes combinationes possibiles: Sed omnia non cognoscit

nus scientiæ mediæ, diversum ab ea quam Molina excogitavit: sive potius attribuunt scientiæ mediæ, quod ceteri Theologi ad scientiam simplicis notitiæ pertinere asserunt.

032 Diligenter observandum est, & ex Dialectica recolendum: fieri posse quod conditionalis, in vi consequentiæ, & illationis, necessaria sit, quamvis utrumque extremum sit liberum, & contingens; imò & falsum, vel impossibile: v. g. hæc conditionalis, in vi consequentiæ est necessaria; *Si Petrus videt parietem, paries est visus. Si Petrus loquitur, movet linguam*; & tamen utrumque extremum, secundum se sumptum, liberum est & contingens. Et ista, *Si homo est equus, est hinnibilis*, est necessaria; & tamen utrumque est falsum, & impossibile.

231 Secundò ad verendum est, divinum decretum dupliciter posse importari in antecedenti propositionis conditionalis: primò per modum conditionis expressæ, v. g. quando dicitur, *si Deus hoc efficaciter decreverit, illud erit*. Secundò implicitè, & ut medium, seu ratio formalis, quâ Deus utitur ad cognoscendum objectum conditionatè futurum, quod in tali propositione exprimitur.

232 His præsuppositis, dicimus quòd quando in antecedenti propositionis conditionalis, decretum, vel prædeterminatio, aut gratia efficax, quæ ex illo provenit, ponuntur per modum conditionis explicitæ, & expressæ; & quando in ea exprimitur vis illationis, & consequentiæ: tunc illa à Deo cognoscitur per scientiam simplicis intelligentiæ, quâ comprehendit suam omnipotentiam, ac vim & efficaciam suæ voluntatis, & suorum auxiliorum; & quâ penetrat omnes consequentiæ, & illationes necessarias. Unde cum in hac conditionali, *Si Deus daret Iudæ gratiam efficacem, converteretur*, exprimitur bonitas illationis, & consequentiæ, quæ naturalis est & necessaria, utpote deducta ex hoc principio omnino necessario, *Quidquid Deus efficaciter vult, & prædestinat, infallibiliter eveniet*, cumque in ea decretum involvatur per modum conditionis explicitæ, & non solum per modum motivi, seu rationis formalis cognoscendi hoc futurum conditionatum, hinc fit illam non cognosci à Deo per scientiam liberam, sed naturalem & necessariam. Sicut etiam in opposita sententia, si conditionalis fiat ex ipsa scientia mediæ, & objecto futuro: v. g. *Si Deus præscit Iudam convertendum, Iudas converteretur*, est necessaria consequentia, pertinetque ad scientiam simplicis intelligentiæ eam cognoscere, quia licet extemum, scilicet conversio Iudæ, sit liberum & contingens; consequentia tamen illa, in vi consequentiæ, & conditionalis, est necessaria.

233 Dices, In hac conditionali, *Si Deus daret Iudæ gratiam efficacem, converteretur*, illatio non est necessaria, sed contingens & libera: Ergo non cognoscitur à Deo per scientiam naturalem, sed liberam. Consequentia patet, Antecedens probatur. Ex gratia efficaci, & physicè prædeterminante, actus liber, seu consensus voluntatis creatæ, non sequitur necessariò, sed contingenter & liberè; quia divinum decretum, ratione infinitæ efficacitæ quâ pollet, attingit non solum substantiam, sed etiam modum libertatis & contingentiam in nostris operationibus, ut disp. 4. art. 5. declaravimus. Ergo non solum illud consequens, *Iudas converteretur*; sed etiam, hæc illatio & consecutio, *Si Deus daret Iudæ gratiam eff-*

Acacem, converteretur, libera est & contingens.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem dicendum est, quòd licet ex divina prædefinitione, & gratia efficaci, quæ est eius executio, effectus prædefinitus, liberè, & contingenter proveniat; vis tamen illationis & consequentiæ necessaria est; quia necessarium est, & non contingens, aut liberum, quòd ex omnipotenti Dei prædefinitione, effectus prædefinitus sequatur, eo modo quo prædefinitus est; ac pròinde quòd liberè & contingenter eveniat, si Deus decreverit, & prædefinerit, creaturam liberè & non necessariò operaturam. Unde D. Thomas 3. contra Gentes cap. 94. *Si Deus providit quòd illud erit futurum contingenter, sequitur infallibiliter, quòd erit contingenter, & non necessariò*. Idem expressè docet Anselmus in libro de concordia cap. 1. his verbis: *Quoniam quòd Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nullà cogi aut prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum; & vult effectum sequi voluntatem, TUNC NECESSE EST VOLUNTATEM ESSE LIBERAM, & esse quòd vult*. Quibus verbis apertè docet, ex efficacia voluntatis divinæ, necessariò sequi, voluntatem esse liberam, & liberè operaturam; si Deus voluerit & prædefinerit, eam liberè operari. Quare licet illud consequens, *Petrus liberè operabitur*, liberum sit & contingens: hæc tamen illatio & consequentia, *Si Deus voluerit Petrum liberè operari, liberè operabitur*, non est contingens, sed necessaria.

S. VIII.

Alia objectio solvitur.

Potest etiam in favorem scientiæ mediæ fieri hoc argumentum. Si scientia Dei, respectu futurorum conditionatorum, sit fundata in decreto efficaci, & prædeterminante, erit subjektivè tantum libera, & necessaria objective: Consequens est falsum, & contra Thomistas, qui docent scientiam conditionatorum, quam in Deo admittunt, esse omni ex parte liberam, nec solum ex parte subiecti, sed etiam ex parte objecti; & per hoc illam distinguunt à scientia mediæ, quæ (ut docent ejus assertores) est objective tantum libera; & necessaria subjektivè: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: A decreto efficaci, ad futurum conditionatum est consequentia necessaria: Ergo si futura conditionata in decreto efficaci cognoscantur, objectum illius scientiæ necessarium erit, & consequenter illa erit necessaria objective, & libera tantum subjektivè.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem, concessio Antecedenti, distinguo Consequens. Ergo si hæc futura cognoscantur in decreto efficaci &c. si tale decretum ingrediatur ex parte conditionis, seu ex parte antecedentis, concedo. Si sit mediū solum ex parte subiecti, quâ ratione à nobis constituitur, nego. Objectum itaque scientiæ conditionatæ, quam in Deo admittimus, est conditionatum contingens: v. g. istud, *si vocavero Petrum, consentiet*: quia antecedens hujus scientiæ, non est vocatio & efficax decretum, sed sola vocatio, cum qua ut sic non connectitur necessariò consensus, sed liberè & contingenter: decretum autem à nobis constituitur ut mediū ex parte subiecti, & quâ hoc decretum est de consensu futuro, ut futurò contingenter, hinc fit quòd licet illum inferat infallibiliter, non tollit, sed infert quòd sit futurum

turum contingens, sub tali conditione.

Dices, Consensus sub conditione futurus, non est objectum huius scientiæ, nisi ut subest decreto efficaci: Sed ut sic est necessarius: Ergo dicta scientia est necessaria objective.

Respondeo distinguendo Minorem: Est necessarius necessitate absolutâ, destruentem contingentiam, nego: Necessitate suppositionis, in ferente contingentiam, concedo. Et quidem ipsi Adversarii farentur, objectum scientiæ mediæ esse necessarium necessitate suppositionis; cum hoc tam in discrimine, quod nostra suppositio anteverit consensus voluntati creatæ, prioritate nature illorum autem suppositio ad illum consequatur, eumque præsupponit. Cæterum scientiæ docent talem suppositionem non tollere libertatem, quia descendit ab ipsâ libertate & a ditione voluntatis creatæ: ita nos contendimus nostram suppositionem, quamvis antecedente prioritate nature, non præiudicare libertatis, quia illa similiter oritur a primo principio, primæque radice libertatis, & descendit a primo libero, primoque determinante; ac proinde est virtualiter, seu æquivalenter consequens, ut supra annotavimus.

Dices, Visio beatifica est suppositio proveniens a primo libero, scilicet Deo, & tamen destruit libertatem: Ergo male inferitur, quod prædeterminatio physica non tollat libertatem; eò quod descendat a primo libero, & a primo libertatis principio oritur.

Respondeo, Quod licet visio beatifica sit aliqua suppositio descendens a primo libero, materialiter & specificativè sumpto, id est, liberè concurrentem cum intellectu beatorum ad talem operationem: illa tamen non est a primo libero, formaliter ut tali, id est, modo per modum liberi, & causante modum libertatis in nostris operationibus: quia in visione beatifica Deus non applicat voluntatem beati ad dilectionem, & amorem beatificum, sub indifferentia objectiva iudicii, quæ est proxima radix libertatis; & quæ posita, implicat tolli libertatem, eaque sublata remanere, ut in tractatu de prædeterminatione ostendimus. Suppositio autem decreti prædeterminantis, & physice prædeterminationis, cum non tollat, sed causet in intellectu indifferentiæ objectivam iudicii; & sub tali indifferentiæ moveat & applicet voluntatem ad eligendum vel consentiendum, procedit a Deo, non solum ut libere agente, sed etiam ut movente per modum liberi; ac proinde descendit a primo libero, non solum materialiter, & specificativè sumpto, sicut visio beatifica; sed etiam a primo libero, ut tali formaliter, & reduplicativè.

§. IX.

Solvitur argumentum de admirabilitate scientiæ Dei.

Obijciunt ultimò quidam Recentiores: Si scientia Dei, respectu contingentium absolutorum, vel conditionatorum, esset fundata in decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ, nihil haberet mirabile, aut eximium, ac superans facultatem intelligentiæ creatæ: Consequens est falsum, & repugnant Scripturæ, & SS. Patribus, qui tant præcellentem præcendi futura rationem, mirum in modum extollunt. Unde, prædicte quæ sunt liberè futura, solet vocari *divinæ*, ut per hoc significetur, talem præscientiam

A esse aliquid divinum, Deoque maximè proprium, juxta illud Isaie 42. *Annunciate quæ ventura sunt, & dicemus quia Dii estis vos.* Cui consonat illud Tertulliani in Apolog. cap. 20. *Idoneum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis:* Ergo scientia Dei respectu futurorum contingentium, non est fundata in decreto. Sequela Majoris probatur: Si præscientia Dei respectu futurorum esset fundata in decreto prædeterminante, hæc duo tantum in illa reperirentur: primum, quod Deus videret in se immèdiatè decreta suæ voluntatis actu præsentia, per quæ statuit, hunc vel illum hominem, tali loco & tempore prædeterminare ad ita operandum: secundum, quod in eo decreto, ut medio, Deus cognosceret fore quod homo ita operabitur. At primum non est admirabile, aut divinum: nam quivis spiritus, etiam creatus, facillè videt consilia sua, seu decreta suæ voluntatis præsentia. Secundum etiam non est admirabile, aut Dei proprium: est enim manifestè connexum cum decreto Dei prædeterminandi efficaciter talem operationem, quod ea operatio erit: At manifestè connexa quis non videt? Ergo si scientia Dei respectu futurorum sic fundata in decreto, nihil in illa erit præclarum, vel admiratione dignum, & quod Dei oculos, ac infinitam ejus perspiciam, & intelligendi vim commende, ac extollat. *Nam ante decretum actuale & exercitium, nihil cognosceret circa res futuras: post ipsum verò decretum videbit hoc tantum, quod propè dicam videre possent & noctuæ,* inquit P. Annatus libro sæpe citato de scientia mediæ, pagina 595.

Præquam huic argumento respondeamus, placet illud in Adversarios retorquere, & breviter demonstrare, quam inepta & absurda sit illorū ratiocinatio. Si enim quidquam valeret, probaret, non solum scientiam Dei liberè, sed etiam scientiam naturalem, quam habet de suis attributis, & scientiam simplicis intelligentiæ, quæ cognoscit res possibles: imò & scientiam mediæ, per quam (ut illi docent) ante decretum, res conditionatè futuras contemplatur, nihil habere præclarum, & mirabile, nec superare vires, & facultatem intelligentiæ creatæ; Deumque per illas scientias, non plus videre, quam quod propè dicam, videre possent & noctuæ. Scientia enim Dei respectu attributorum duo tantum importat: primum est, quod Deus cognoscat suam naturam, veluti radicem, & causam virtutalem, seu rationem a priori suorum attributorum; secundum, quod in ea videat sua attributa, veluti affectiones, & proprietates illius. Primum non est mirabile, nec Deo proprium; nam quilibet etiam spiritus creatus, facillè videt suam naturam. Secundum etiam non est præclarum, nec admiratione dignum; cum attributa non solum sint intimè cum natura divina connexa, sed etiam ab ea realiter indistincta: manifestè autem connexa, & realiter identificata, quis non videt? Ergo si valeat Adversariorum discursus, scientia Dei respectu attributorum, nihil habebit præclarum & mirabile, ac Deo proprium; & Deus videbit hoc tantum quod propè dicam videre possent & noctuæ. Item cum scientia simplicis intelligentiæ duo tantum includat, scilicet quod Deus cognoscat suam omnipotentiam, & quod in ea videat res possibles, quæ intimam habent cum ea connexionem, & dependentiam: illa similiter nihil habebit præclarum, & eximium, & quod Dei oculos, ac infinitam sui intellectus

perspicaciam commendat; & Deus per eam videbit hoc tantum quod proprie dicam videre possent & noctua: manifeste enim connexa, quis non videt?

241 Idem dici potest de scientia media, cum enim Deus non possit cognoscere consensum voluntatis humanae, sub conditione futurum, nisi simul videat concursum simultaneum, quod simul cum ea operabitur; & cum talis concursus sit non solum intime connexus, sed etiam realiter identificatus cum operatione causa secundae, scientia media nihil habebit praclarum, & mirabile, ac Deo proprium; Deusque per illam videbit hoc tantum, quod proprie dicam videre possent & noctua: manifeste enim connexa, & realiter identificata, quis non videt? An est mortalium quispiam qui ignorare possit, quod si Deus cooperetur cum creatura, illa simul operabitur, & quod si duo equi, simul trahant eundem currum, uterque illum trahet? Cum enim correlativa sint simul natura, & cognitione, ut docent Philosophi; non solum non est mirabile, quod uno cognito, aliud cognoscatur; sed etiam implicat contradictionem, tum sine alio cognosci. Hiis praemissis,

242 Ad argumentum respondeo, hoc in scientia Dei esse praclarum, eximium, omnique laude & admiratione dignissimum; ac ita illi peculiare & proprium, ut nulli intelligentiae creatae, vel creabili competere possit: quod Deus per illam cognoscat res omnes possibles & futuras, in sua essentia tanquam in causa, & nihil creatum, aut creabile ab eo videri possit, sub quocumque statu, sive absoluto, sive conditionato, non derivandum & participandum a sua essentia, & omnipotentia, tanquam a causa, mediante libero decreto suae voluntatis, ad quod proinde debet attendere, priusquam suarum creaturarum effectus & determinationes absolutas, vel conditionatas cognoscat. Hoc Sancti Patres Dionysius, Ambrosius, Augustinus, supra relati, praecipue extollunt, & admirantur in divina sapientia, quae (ut inquit Dionysius) non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia. Ex hoc ergo tam praclaro, & augusto fonte, emanant praecipua prerogativa,

Disp. 2.
art. 1.
& 2.

Cap. 7.
de divin.
nomin.

A & excellentia divina scientia, ut considerandi parebit. Ex hoc enim quod sit fundata in decreto, provenit quod sit causa rerum, & eminenter speculativa & practica. Quod non sit mensurata a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, sed potius eorum regula & mensura. Quod non sit abstractiva, sed intuitiva, utpote terminata ad futura contingentia, ut praesentia Deo in mensura aeternitatis. Quod sit omnino certa & infallibilis, utpote fundata in medio omnino immutabili & indefectibili. Denique quod sit infinita, & ad omnia se extendens, nam sicut nullum esse creatum, aut creabile, potest se a divina causalitate eximere; ita nec ejus cognitionem & scientiam subterfugere. Si enim (inquit Dionysius) secundum unam causam, Deus omnibus existentibus, & erudit, secundum eandem causam sciet omnia, & non ex existentibus sumet ipsorum cognitionem.

B Ex quibus habes, scientiam Dei respectu futurorum contingentium, a decreto independentem, eoque anteriorem (qualem in eo fingunt Adversarii) non solum nihil habere praclarum, & mirabile, Deoque proprium, sed etiam plures involvere defectus & defeciones, Deo repugnantes. Illa enim est pure speculativa, ac similis scientiae Astrologorum, quae non facit, sed solum speculatur & explorat conjunctiones siderum, cursusque planetarum. Illa mensuratur a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, cum non faciat, sed proponat illarum futuritatem. Est fallibilis & incerta, cum nulli medio certo & infallibili innitatur, sed immediate terminetur ad res contingentes & liberas, quae mutabiles sunt ac defectibiles. Item non est intuitiva, sed abstractiva, utpote terminata ad futura contingentia, ut talia sunt, non vero ut Deo praesentia in mensura aeternitatis. Illa denique non est Deo libera, sed tantum contingens utpote illi non conveniens ab intrinseco, & ratione liberi decreti suae voluntatis; sed solum ab extrinseco, ratione scilicet objecti liberi & contingentis, quod potuit esse vel non esse futurum, ut antea expressimus.

